

2021/8

TESEV
DEĞERLENDİRME
NOTLARI

**Yeşil Sistemler ve
Dayanıklı Kentler**

TESEV Değerlendirme Notları, TESEV'in çalışma alanlarındaki konulara ilişkin farklı bakış açıları ve önerileri kamuoyuyla paylaşmayı hedeflemektedir.

Ali Faruk Göksu

Kentlerin geleceği için stratejiler, yenilikçi model ve öneriler geliştirmektedir. Başta, Batıkent Projesi, Zafertepe Gecekondu Projesi ve Portakal Çiçeği Vadisi Projesi olmak üzere kamu, özel sektör ve yerel örgütleri bir araya getiren pek çok katılımcı projelerde yöneticilik yapmıştır. Bir dönem Doğu grubunda Doğuşkent şirketinin yöneticiliğini yapan Göksu kamu, özel ve sivil sektörlerinde deneyimleri bulunmaktadır. Kentsel Vizyon, tasarım ve iş birliği kavramlarının önemini dikkate alarak iş birliği platformları ve atölyeler kurmuştur. Gençleri gönüllülük ilkesi ile bir araya getirmekte, program ve projeler geliştirmekte ve gençlere istihdam ortamları sağlamaktadır. İmar Hakları Transferi Kentsel Vizyon, Uzlaşma Yönetimi, Stratejik Tasarım, Kentsel Dönüşüm, Mahalle Örgütlenmeleri gibi konularda ulusal ve uluslararası pek çok yayımı bulunmaktadır. Aynı zamanda, Mimar Sinan Üniversitesi'nde yarı zamanlı dersler veren Göksu, Kentsel Strateji şirketinin kurucu ortağıdır.

Giriş

Başta büyük kentlerimiz olmak üzere tüm yerleşmelerimizde risklere karşı dayanıklılığı artırmak ve doğal afetlerin olası etkilerini azaltmak üzere yeşil sistem tasarım ilkeleri ile kentsel dayanıklılık stratejileri hazırlanmalıdır. Yeşil alan sistemi, kamusal alanın yeniden tasarlanması ve yaşamın örgütlenme kapasitesini yönetme, kentsel dayanıklılık ise olası riskleri azaltma ve sistemin kendini yeniden düzenleme kapasitesi olarak değerlendirilebilir. Yeşil sistemler kentlerin geleceğinin yeniden kurgulanmasına yönelik, kentsel dayanıklılık ise genellikle ani etkilere yanıt olarak düşünülebilir.

İklim değişikliği, göç, yoksulluk, salgın vb. küresel sorunların çözümünde bilindik yaklaşım ve yöntemlerin yetersizliğini dikkate alan kapsamlı ve katılımcı çözümler, süreç tasarımı yaklaşımı ile geliştirilmelidir. Süreç, mevcut sistemi ve sorunları iyi anlama, gelecek öngörülerini çerçevesinde stratejileri planlama ve öncelikli sorunların ve stratejilerin çözümlerini tasarlama adımlarını kapsamalıdır.

➔ **Yeni hikayelerin ana teması değişim olmalıdır. Değişim paylaşım üzerine kurgulanmalı, paylaşım ise yalnızca ekonomik değerler üzerinden değil, güven ve mahalle kimliği gibi değerler üzerinden de yapılmalıdır.**

Yaşam kapasitesi sınırlarının çok zorlandığı günümüzde “doğa sistemlerinden öğrenecek çok şey var” söylemini dikkate alarak yeşil sistemlerin kurgulanması ve dayanıklı kentsel strateji, program ve projelerinin geliştirilmesi için yeni nesil beklentileri içeren yeni hikayeler yazılmalıdır. Yeni hikayelerin ana teması değişim olmalıdır. Değişim paylaşım üzerine kurgulanmalı, paylaşım ise yalnızca ekonomik değerler üzerinden değil, güven ve mahalle kimliği gibi değerler üzerinden de yapılmalıdır.

Gelecek Öngörülleri

Birleşmiş Milletler raporları hızlı bir değişimden bahsediyor: “Bugün dünya nüfusunun %55’i kentsel alanlarda yaşamakta ve bu oranın 2050 yılına kadar %68’e yükselmesi beklenmektedir. Öngörülere göre kentleşmenin, kırsaldan kentsel alanlara insan nüfusunun yerleşimindeki kademeli değişimi, dünya nüfusunun genel artışıyla birlikte 2050 yılına kadar kentsel alanlara 2,5 milyar insan daha ekleyebileceğini ve bu artışın %90’a yakınının Asya ve Afrika’da gerçekleştiğini gösteriyor.”

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (World Business Council for Sustainable Development WBCSD) tarafından hazırlanan “Vizyon 2050: İş Dünyası İçin Yeni Gündem Raporu” ise “Sürdürülebilir bir dünya neye benzer? Bunu nasıl gerçekleştirebiliriz?

Böyle bir dünyaya doğru hızla yol almada iş dünyası nasıl bir rol oynayabilir?” soruları üzerine kurgulanmıştır. İklim değişikliği, küresel nüfus artışı, kentleşme mega trendleri ile iş dünyasının, hükümetlerin ve toplumun çabaları dikkate alınarak oluşturulan bu çalışma insanlık ve üzerinde yaşadığı gezegen açısından önümüzdeki 4 yıl için olası en iyi sonuçları değerlendirmektedir. Sonuç ise; “2050’de, küçük ve kırılğan gezegenin her gün sunabildiği ve yenileyebildiği kaynakların sınırları içinde yeterli gıda, temiz su, sağlık hizmetleri, barınak, hareketlilik ve eğitime dayalı bir refah içinde yaklaşık dokuz milyar insanın yaşadığı bir dünya” olacaktır.

Oxford Üniversitesi’nden Prof. P. Dasgupta’nın Bio-Çeşitliliğin Ekonomisi Raporunu bir yazısında yorumlayan Prof.Dr. Kenan Mortan’a göre rapor bir yok oluşu anlatıyor: “Şu anki dünya nüfusunun maddi mal ve hizmet talebini (ihtiyacını değil) karşılamak için, mevcut dünya kaynaklarından 1,6 kez daha fazlasını kullanıyoruz. 2100 yılında nüfusu 10,9 milyar insana ulaşacak yerküremiz için doğa istismarını asgari %30 artırmamız gerekiyor. Doğanın buna hali yok, temel konu bu. İnsan biyosferin sadece bir parçası. Buna karşılık doğa oynak, kaygan özellikli. Bir yerdeki doğa tahribatı kelebek etkisiyle tüm biyosfere yayılıyor. Son 70 yılda büyüme adına gerçekleştirdiğimiz maddi değerler aslında gelecekte çalınmış bir bedeldir.

... ‘Ekonomik büyüme’ kavramı tümüyle yanlıştır. Denge dediğimiz olay, mevcut yanlış eğilimlerin sürdürülmesinden ibarettir, buna nokta koymak gerekir. Tahribatın gölge fiyatını hesaplamadan hiçbir şeyi üretmemeliyiz. Okyanuslar, yağmur ormanları, kamu malları içinde yer almalı, “ortak” olarak korunmalıdır. Uluslararası finansman yapısı tümüyle yeşillendirilmelidir.”

‘Ekonomik büyüme’ kavramı tümüyle yanlıştır. Denge dediğimiz olay, mevcut yanlış eğilimlerin sürdürülmesinden ibarettir, buna nokta koymak gerekir. Tahribatın gölge fiyatını hesaplamadan hiçbir şeyi üretmemeliyiz. Okyanuslar, yağmur ormanları, kamu malları içinde yer almalı, “ortak” olarak korunmalıdır. Uluslararası finansman yapısı tümüyle yeşillendirilmelidir.”

Gezegeneğimizin geleceğine yönelik öngörüler, geliştirilen yaklaşımlar ve yenilikçi kavramların hepsinin temel kaygısı gezegenimizi tehdit eden ve son yıllarda sistematik hale gelen tehlikelere karşı farkındalık yaratma ve çözüm bulma arayışıdır. Ve en önemlisi de tüm bunları yapabilmemiz için zamanımızın daraldığı ve gezegenimizin yaşam kapasitesinin azalmasıdır.

Sistematik Sorunlara Sistematik Çözümler Getirilmeli

Günümüzde gezegenimizi tehdit eden iklim değişikliği, göç, afet, savaş, yoksulluk gibi küresel tehlikelere salgın da eklenmiştir. Küresel krizlerin yanı sıra ülkemizde deprem, sel ve hortum gibi afet riskleri de yerleşmelerimiz için büyük tehdit oluşturmaktadır.

Salgının iş ve ev yaşamı ilişkisi, bireysel ve toplumsal davranış biçimleri, eğitim ve sağlık sistemi, ekonomik, siyasal, sosyal düzen gibi konularda değişimleri tetikleyici rolü tartışılmaktadır. Başlarda “hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” söylemine şimdi ise “gelecekte neler değişecek?” ve “doğanın mesajlarının farkındalığı başladı mı?” gibi temel soruların yanıtları eklenmiştir.

Depremine ise yerleşim politikaları ve planlama sistemi, yapı ve yaşam riskleri, planlama ve tasarım ilkeleri ve benzeri pek çok konuda değişimi tetikleyeceği, 1999 Büyük Marmara depreminden bu yana söylenmeye devam etmektedir. Ancak tartışmalar, “yapı riskleri nasıl azaltılır?”, “toplanma ve tahliye koridorları için açık alanlar nasıl yaratılır?”, “yerleşmeler nasıl dayanıklı hale getirilir?” temel soruları yerine depremin şiddeti, hangi fayın kırılacağı ve olası depremlerin zamanlaması ve yerleri üzerinden yapılmaktadır. Kentleri dayanıklı hale getirmek için geliştirilecek stratejiler ve planlama yaklaşımları ile yerel bakışın ortaya koyduğu tasarım düşüncesi davranma biçimi arasında ilişki sistemleri güçlendirilmelidir.

Kentleri dayanıklı hale getirmek için geliştirilecek stratejiler ve planlama yaklaşımları ile yerel bakışın ortaya koyduğu tasarım düşüncesi davranma biçimi arasında ilişki sistemleri güçlendirilmelidir.

Gezegemimizin kapasitesinin dolduğu dikkate alınarak tüketim odaklı sistemler tasarlamak yerine üretim odaklı davranış biçimleri tasarlanmalıdır. Üretim ve tüketim arasındaki denge toplumsal büyümeyi sağlayacak yeni ekonomilerin tasarımı ile olmalıdır.

Oxford Üniversitesinden Prof. Kate Raworth'un ekonomi kavramını yeniden yorumlayan Simit Ekonomisi (Doughnut Economy) kitabında simit halkasına benzettiği, toplumsal tavan ile ekolojik tavan arasındaki dengeden söz etmektedir: "Toplumsal ve küresel sınırların simidi, insanların kolektif refahına dayalı olan iki koşulun (toplumsal ve ekolojik) basit bir görselleştirilmesinden ibarettir. Toplumsal taban, simidin içsel sınırlarına dikkat çeker ve hiç kimse'nin mahrum bırakılmaması gereken temel ihtiyaçlarını belirler. Ekolojik tavan ise, simidin dış sınırına işaret etmektedir. Bu sınır aşılığında, insanların yeryüzündeki yaşam veren sistemlere uyguladığı baskı tehlikeli bir boyuta ulaşmaktadır. İki sınır arasında insanlığın gelişmesine uygun, ekolojik anlamda güvenli ve toplumsal açıdan adil bir alan yaratmaktır." Yazara göre toplumsal tavan BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde belirtilmiş 17 temel ilkedен 12'sini içermektedir. Ekolojik tavan ise iklim deği-

şikliği, okyanusların asitlenmesi, kimyasal kirlilik, nitrojen ve fosfor yüklenmesi, tatlı suların çekilmesi, toprağın dönüşümü ve biyoçeşitliliğin kaybı, hava kirliliği, ozon tabakasının yok olması gibi küresel sınırdan oluşmaktadır.

Planlamanın yalnızca imar planı, tasarımın ise mimari ya da ürün tasarımı değil, bir sistem tasarımı olduğunu benimsenmeli, araştırmaların ortaya çıkardığı gelecek öngörülerini geleceğin kurgulanmasında değerlendirilmelidir. Doğal sistemleri keşfeden tasarım ve sistem düşüncesi yeni planlamanın kılavuzu olmalıdır. Bu çerçevede kamusal sistemler yeniden tasarlanmalı, bilinenler yeniden keşfedilmeli, kaybolmuş doğal izler ise yeni çizgilere dönüştürülmelidir.

Kamusal Sistemler Tasarlanmalı

Doğanın ağları yeni sistemlerin kurulması, özellikle de 'kamusal alan' yaratılması ve mevcutların kullanımı için önemli ipuçları verebilir. Yerleşmelerimizin ekonomik, mekansal ve toplumsal risklere karşı dayanıklı hale getirilmesi için öncelikle sistemlerin nasıl kurgulanması gerektiği tartışılmalıdır. Kamusal sistemlerin tasarlanmasında, eşitlik, erişebilirlik, etkileşim, çeşitlilik, kimlik gibi bilindik ilkeler öncelikli olmalıdır.

Prof.Dr.İlhan Tekeli son zamanlarda kentlerimiz için yeni bir kamusal alanın komünite kavramı üzerinden kurgulanmasını gündeme getirmektedir: “şimdiki sistem, komüniteyi mahalle düzeyine indirgediği için kent kopuk parçalardan oluşuyor. Halbuki kent parçalarından kopuk olmayan komünite oluşturmak gerekiyor. Yeni bir kamusal alanlar stratejisi ve kullanma biçimi geliştirilmelidir. Kentsel alan stratejisi yeşil alanları, yolları, kıyıları kapsmalıdır. Bunların odak noktalarında katılımcı kentsel, kamusal alan yönetimleri kurulmalıdır. Yeni yaklaşım, bu alanı şekillendirmekten çok bu alandaki faaliyetleri nasıl gerçekleştirileceğinin örgütlenmesini sağlamalıdır.”

Kentlerimizdeki kısıtlı kamusal ve yarı kamusal alanların yeniden kullanımı, politikaçılar ve tasarımcıların gündeme alacakları öncelikli konu olmalıdır. Beş temel konuda yaşanacak deneyimler, yeni kamusal çerçevesinin çizilmesine katkı sağlayacaktır:

- Dayanıklılık: Yerleşmelerin risklere karşı sosyal, ekonomik ve fiziksel dayanıklılığının artırılıp artırılamayacağı.
- Hareketlilik: Toplu taşıma araçlarının olası riskleri nedeniyle yürüme, bisiklet ve yeni

nesil ulaşım araçlarının kullanımı için kamusal alanların tasarlanıp tasarlanmayacağı.

- Yakınlık: Dijital platformlarla yakın ilişki ekosistemlerinin kamusal yaşamı olumlu etkileyip etkilemeyeceği.
- Çeşitlilik: Kamusal ve yarı kamusal mekanların risk anında farklı kullanımlar için kullanılıp kullanılmayacağı.
- Süreklilik: Kamusal mekanlar ve açık alanlarda sağlık kurallarının sürekli olup olmayacağı.

Yeni kamusal çerçevesini oluşturmak için yeşil sistemler altlık oluşturacaktır. Bu sistemlerin oluşturulması için yeni nesil beklentileri içeren yeni hikayeler yazılmalıdır. Ayrıca, iklim değişikliği, gıda güvenliği, karbon salınımı gibi yaşamsal konular da hikayenin kapsamı içine alınmalıdır. Avrupa Birliği sanayisinin 2050 yılına kadar olan dönüşümünü öngören bir strateji ortaya konmaktadır. Ufuk 2020 Programı dahilinde Eylül 2020’de Avrupa Yeşil Mutabakat Çağrısı (European Green Deal Call) yayımlanmıştır. Üye ülkeler karbon salınımını nötr hale getirmek ulaşılabilir hedefler ortaya koymaktadır.

Planlamanın “kamu yararı” ile yerleşim sistemi ilişkisini düzenleyen “yürüme mesafesi” içinde farklı ölçeklerde kamusal kullanımlara erişimin temel ilkeleri yeniden keşfedilmelidir.

Bilinenler Yeniden Keşfedilmeli

Planlamanın “kamu yararı” ile yerleşim sistemi ilişkisini düzenleyen “yürüme mesafesi” içinde farklı ölçeklerde kamusal kullanımlara erişimin temel ilkeleri yeniden keşfedilmelidir. Paris Sorbonne’dan Profesör Carlos Moreno tarafından geliştirilen “15 Dakikalık Şehir” Projesi; sakinlerin evden kısa bir yürüyüş ya da bisiklet mesafesi içinde yerel sağlık tesisleri, iş, internet, okullar ve karma kullanımlara erişimi kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Günümüzde, Paris Belediye Başkanı Hidalgo’nun “Paris 15 Dakika Programı” bu ilkeye uygun örnek olabilir.

Anadolu’da birlikte iş yapma geleneği olarak süregelen “imece” kültürü de yeniden keşfedilmeli, ortak sorunlara ortak çözüm davranış biçimleri kamusal alanların düzenlenmesinde deneyimlenmelidir. Tasarımcılar ile mahallelileri bir araya getiren ve Kent- sel Strateji tarafından geliştirilen ve kurucu ortağı olduğum Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK Kadıköy) ve Tasarım Atölyesi Kartal (TAK Kartal) kentsel imece yaklaşımının önemli girişimleridir.

Bu girişimlerin en önemli özelliği ise “mahalleleri yeniden keşfetmek” söylemi ile Tasarım, Araştırma, Katılım (TAK) kavramları ile sorunları birlikte keşfetme ve birlikte çözüm üretmektir. Tasarım Atölyelerinde tasarımcılar ile mahallelilerin “hızlı, hareketli, hafif, hesaplı, herkesle, herkes için” 6H yaklaşımı ile kamusal alanları birlikte tasarlama ve uygulamaları olan “Kıyı-Köşe ve Şok Kıyı Köşe” imece programları gibi başka farklı örnekler yaygınlaştırılmalıdır.

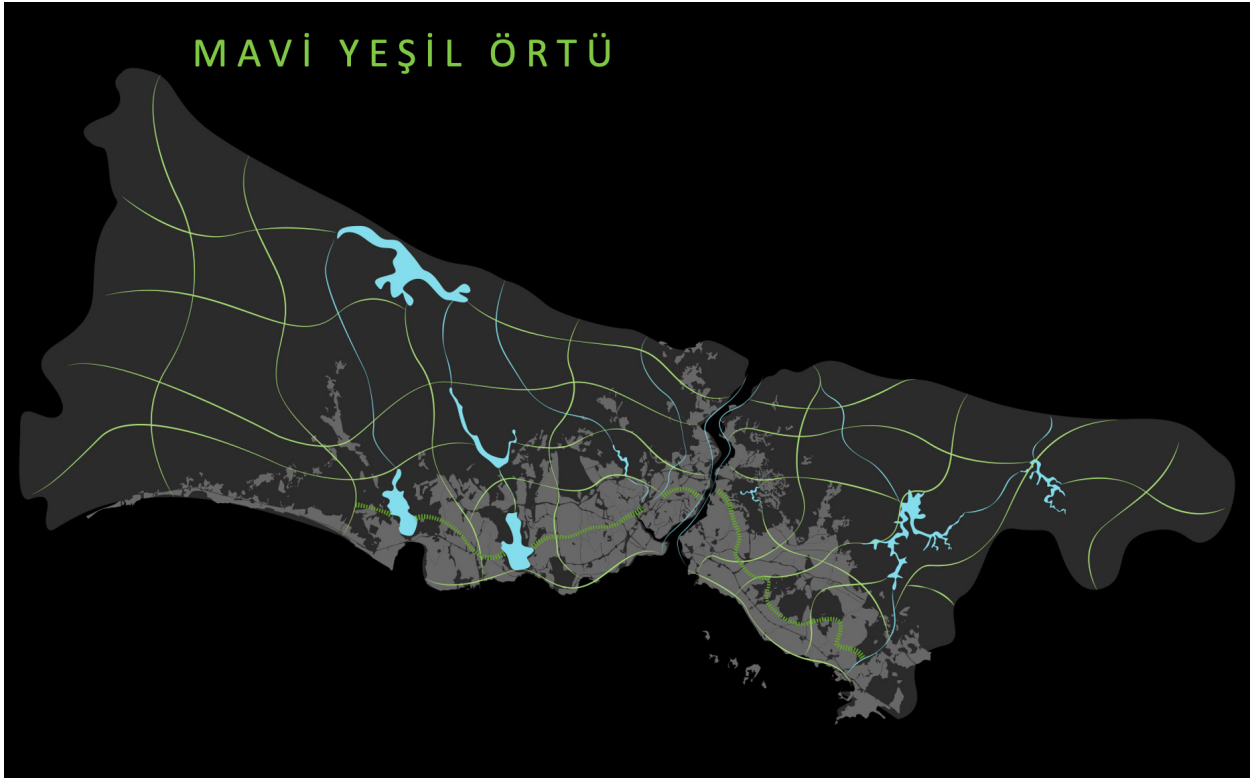
Kentsel Strateji ve NEF iş birliği ile kurduğumuz Vizyon Atölyesi’nde ise kentsel yeşil sistemlerin tasarlanması ve İstanbul’un özellikle depreme dayanıklı kent haline getirmek geliştirdiğimiz “yeşil yol” ile Kent- sel Strateji olarak Bursa-Yıldırım İlçesinin mahallelerini dayanıklı hale getirmek için tasarladığımız “Yeşil Kuşak” gibi projeler planlamanın temel ilkelerini yeniden keşfetmeye dayalı örneklerdir.

Eski İzler, Yeni Çizgilere Dönüştürülmeli

Kentlerimizde doğal izler, yeni çizgilerle kentlerimizin geleceğinin tasarlanması için altlık oluşturmalarıdır. Doğanın mavi ve yeşil izleri yeniden keşfedilmeli, bütünleşmiş açık alan sistematiği kurgulanmalı ve kentlerimiz için "mavi ve yeşil" örtüler tasarlanmalıdır. Doğal sistemleri keşfeden tasarım ve sistem düşüncesi yeni planlamanın kılavuzu olmalıdır.

Mevcut doğal sistemlerden yararlanarak tasarlanacak yeşil sistemler, kentsel dayanıklılık stratejisinin temel ilkesini oluşturmalı. Bu sistemler yaya, trafik ve bisiklet yolları ile yeni bir ulaşım sistematiğinin yanı sıra olası depremde toplanma alanları ve tahliye koridorları fonksiyonunu da üstlenmelidir.

Risklerin Azaltılmasında Tasarımın Gücü

Yerleşimlerimizi ekonomik, sosyal ve mekansal risklere karşı dayanıklı hale getirmek için geliştirdiğimiz “üç renk: üç bilezik” stratejisi tartışılmalıdır. Bu stratejinin sembol renkleri ile sarı: tarihi merkezler ve ulaşımın etkileşim etkisi, mavi: suyun birleştirici gücü, yeşil ise: ekonomi ve ekoloji dengesi ile kentsel dayanıklılık sistemleri tasarlanmalıdır.

Gerçekleşen ve olası depremler, yaşadığımız ve olası salgınlar değişimin fırsatı olabilir. Tarihte, bazı büyük sorunların değişimleri tetiklediğini biliyoruz. Eğer sistemler yeniden tasarlanacaksa özellikle deprem ve virüs salgınının verdiği temel mesajlar unutulmamalıdır.

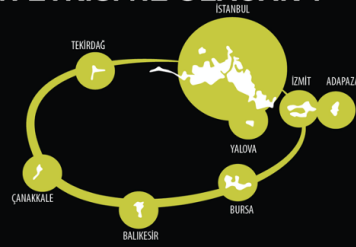
STRATEJİ

01

ALTIN
BİLEZİK

SORU 1:

ULAŞIMIN ÇARPAN ETKİSİ NE OLACAK ?

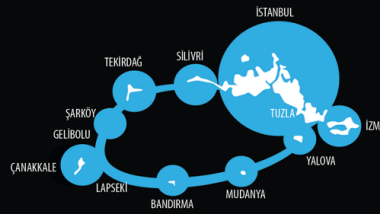
STRATEJİ

02

MAVİ
BİLEZİK

TEMEL SORU 2:

KIYI KENTLERİ ETKİLEŞİMİ NASIL SAĞLANMALI ?

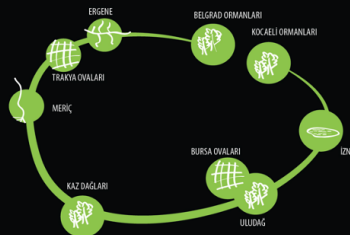
STRATEJİ

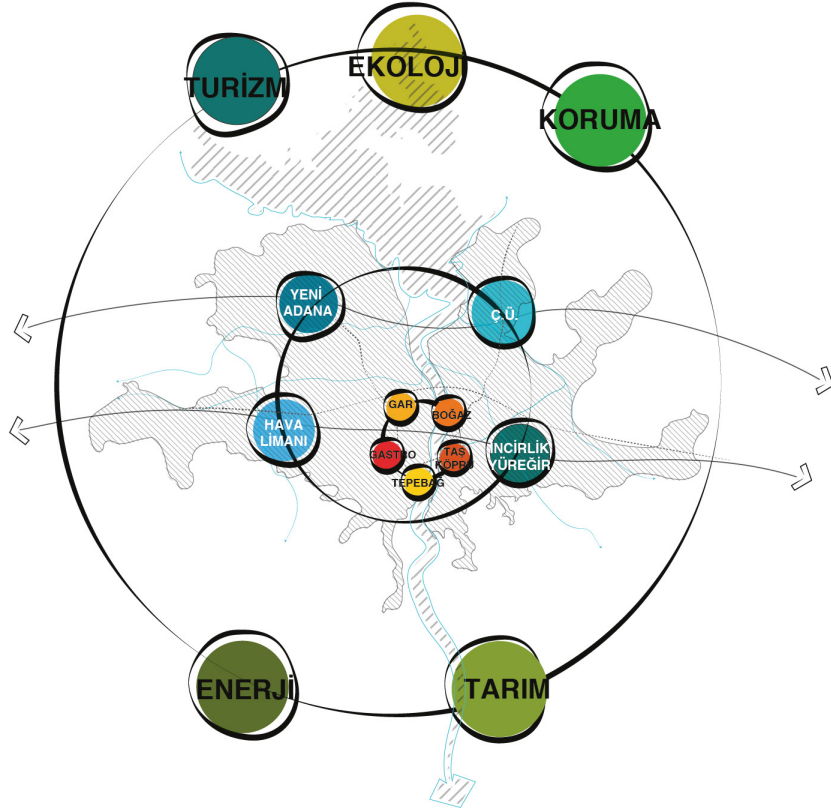
03

YEŞİL
BİLEZİK

TEMEL SORU 3:

EKONOMİ VE EKOLOJİ DENGESİ NASIL KURULACAK ?

Küresel salgın yalnızca sağlık krizi olarak değil, tüm boyutlarıyla bir “sistem krizi” olarak değerlendirilirse, sorunlara kalıcı çözümler bulabilir. Bu nedenle, küresel sorunların verdiği temel mesajlar unutulmadan öncelikle kamusal sistemlerin yeniden tasarlanması için tasarım düşüncesi yaklaşımından yararlanılmalıdır.

Tasarım odaklı düşünme; bir sorunu sorundan etkilenenlerle birlikte yeniden keşfetme ve çözümü de birlikte bulmayı kolaylaştıran bir süreç yönetimidir. Süreç; katılımcı, araştırmacı ve empati ortamlarında farklı düşüncelerin ve farklı bakış açılarının yenilikçi ve yaratıcı yöntemlerle geliştirilmesidir. Tasarımı yalnızca bir ürün olarak değil bir sistem

tasarımı olarak ele alan yaklaşım tasarım atölyelerinde kullanılmaktadır.

Doğanın ağları yeni sistemlerin kurulması, özellikle de “kamusal alan” yaratılması ve mevcutların kullanımı için önemli ipuçları verebilir. Yerleşmelerimizin ekonomik, mekânsal ve toplumsal risklere karşı dayanıklı hale getirilmesi için öncelikle sistemlerin nasıl kurgulanması gerektiği tartışmalıdır. Kamu yöneticileri, tasarımcılar, yerel paydaşlar ve uzmanlarla iş birliği içinde toplumsal, ekonomik ve çevresel bileşenler arasında dengeleri kuracak, yeşil sistemlerle birlikte dayanıklılık oluşturacak stratejileri destekleyen politikalar ve programlar oluşturulmalıdır.

Kentsel dayanıklılık sağlamak için mevcut doğal sistemlerin benzersiz değerler sunmasını da dikkate alarak yeni ekosistemler tasarlanmalıdır.

Yeşil Yol Projesi Geliştirilmeli

Yeşil sistemlerin kurgulanmasında “kentsel mavi ve yeşil örtü” yeni bir planlama stratejisi olmalıdır. Bu stratejinin de uygulanmasında “Yeşil Yol” ve “Yeşil Kuşak” projeleri kamu yönetimi tarafından öncelikle gündeme alınmalıdır. Böylelikle, piyasa odaklı kentsel dönüşüm yerine “yeşil odaklı kentsel dönüşüm” yaklaşımı tartışmaya açılmalıdır. Örneğin, Vizyon Atölyesi’nde İstanbul için genç tasarımcılarla birlikte geliştirdiğimiz ve kamuoyuna açıkladığımız “Yeşil Yol” Projesi hem yeşil sistem tasarlanması hem de kentsel dayanıklılık stratejilerinin geliştirilmesi için yeni bir vizyon sunmaktadır.

İstanbul’da olası bir depremde nüfusun ¼’ünün yıkımlar nedeniyle çok fazla etkileneneği varsayımı ile 4.000 hektar açık alana gereksinim olacaktır. Acilen mevcut 2.000 hektar açık alana 2.000 hektar ilave edilmesi anlamına gelmektedir. Bu, 1 Bağcılar, 2 Şişli ya da 3 Güngören ilçesi büyüklüğü anlamına gelmektedir. Açık alan gereksinimini sağlamak üzere Küçükçekmece Gölü ve Pendik ile

E5 ve E6 otoyolları arasında 50 km uzunluğunda ve 200 m genişliğindeki en riskli alan seçildi. Proje ile bu alanda tüm riskli yapıların yıkılması, yeni yapıların ise 100 metrelik alan içinde yeniden yapılacağı ve geri kalan 100 metrelik alan da kamusal açık ve kapalı alanların olduğu bir tasarım önerilmiştir. Projede, İstanbul’un vadileri ile su yolları keşfedilmiş, Yeşil yolu ana omurga kabul eden kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde yeni yollarla bir mavi ve yeşil ağ oluşturulmuştur. Yani, eski izleri, yeni çizgilere dönüştüren İstanbul’un üzerine mavi ve yeşil bir örtü tasarlanmıştır.

Büyük kentlerimizin en temel sorunlarından biri olan açık alan yetersizliği ve kişi başına düşen yeşil alan miktarı dikkate alındığında geliştirilecek en öncelikli proje, yaşayanların nefes almalarını sağlayacak yeşil odaklı projeler olmalıdır. Yeşil yol, yeşil omurga gibi projeler, kamusal alan yaratılmasının yanı sıra deprem esnasında toplanma alanı ve tahliye koridoru işlevini de görecektir. Bu nedenle, afet ve yaşam riski yüksek, yapı yoğunluğu fazla olan mahallelerde açık alan yaratmak için yeşil alan transferi yapılmalı, riskli binasını yeşil kullanımına terk edenlere İmar Bonusu verilmelidir.

Özetle, yeşil sistemlerin kurgulanması ve kentlerin risklere karşı dayanıklı hale getirilmesi için geliştirilecek stratejiler, program ve projeler mevcut ekosistemlerin parçası olmalıdır. Kentlerimizin geleceğini vizyon, tasarım, etki kavramları ile yeniden düşünmeli ve mahallelerimizi de tasarım, araştırma ve katılım kavramlarıyla yeniden keşfetmeliyiz. Türkiye kentlerinin üçüncü dönüşüm sürecine girdiği günümüzde, üç kez yık-yap gayrimenkul ekonomisinin ortaya çıkardığı yaşam ve yapı kalitesi riski; kentleri ve projeleri yeniden düşünme için farklı davranışları geliştirmemiz gerekliliği mesajlarını vermektedir. Artık, karar vericilerin bilindik kurumsal davranışları ile tasarımcıların davranışları farklı kavramlar ve yaklaşımlar ile yenilenmelidir.

Atıf Önerisi:

Göksu, Ali Faruk. 2021. “Yeşil Sistemler ve Dayanıklı Kentler”
TESEV Değerlendirme Notları 2021/8.

<https://www.tesev.org.tr/tr/research/yesil-sistemler-ve-dayanikli-kentler/>

Copyright © Kasım 2021

Tüm hakları saklıdır. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV) izni olmadan bu yayının hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla (fotokopi, kayıtların ya da bilgilerin arşivlenmesi, vs.) çoğaltılamaz.

Bu yayında belirtilen görüşlerin tümü yazarlara aittir ve TESEV'in kurumsal görüşleri ile kısmen ya da tamamen örtüşmeyebilir.

TESEV, bu projeye katkılarından ötürü Friedrich Ebert Stiftung'a teşekkür eder.

